

DOSSIER DIDÀCTIC
EDUCACIÓ **SECUNDÀRIA**

LA COLÒNIA DE **BORGONYÀ**

MUSEU
DEL **TER**

MUSEU DE LA CIÈNCIA
I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

NOM:

LA FÀBRICA: FABRA I COATS

Va ser inaugurada l'any 1895 i tancada l'any 2000. Va arribar a tenir gairebé 1.000 treballadors l'any 1973, moment de màxima ocupació.

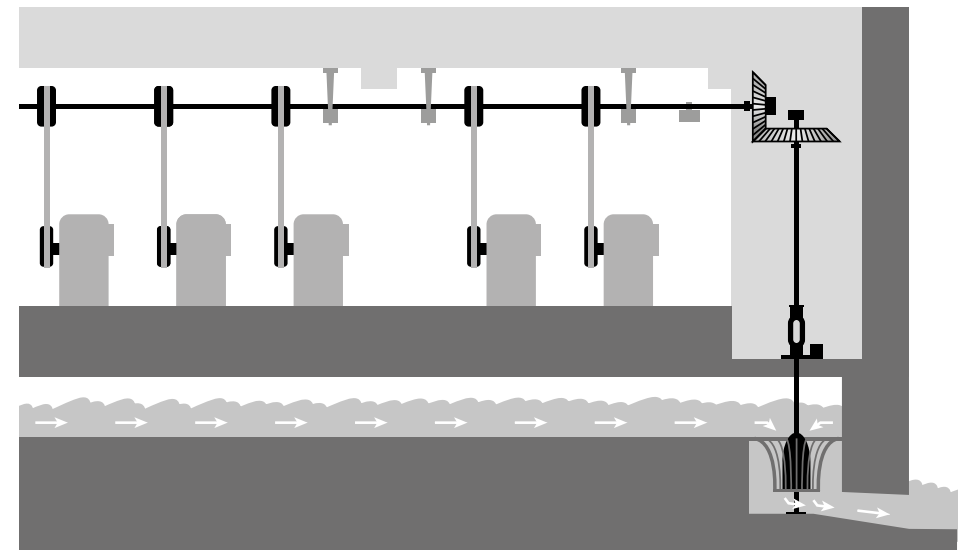
L'empresa Coats de Paisley (Escòcia) era l'única propietària de la colònia des del 1895 fins al 1903 i era també la fabricant més important del món de fil de cosir.

La construcció de la colònia de Borgonyà va implicar l'entrada industrial de l'empresa Coats a Espanya. A partir de 1903 s'uneixen amb la família Fabra de Barcelona i creen una autèntica multinacional, l'empresa Fabra i Coats.

Actualment Coats segueix existint amb fàbriques arreu del món i és líder mundial en el negoci del fil.

FONTS D'ENERGIA

La font principal d'energia de la colònia era l'aigua del riu Ter. Quan el cabal del riu era baix i l'aigua no tenia suficient força per fer funcionar les màquines utilitzaven el carbó com a alternativa, mitjançant la màquina de vapor. El volum productiu de Borgonyà era tan elevat que moltes vegades s'utilitzava la turbina i la màquina de vapor simultàniament.

QUÈ ERA?

Un establiment industrial, compost per fàbrica, habitatges i altres serveis propietat de l'empresari, que conforma un nucli urbà autònom.

PER QUÈ?

Els motius que porten els empresaris a construir colònies a la vora dels rius són bàsicament l'aprofitament hidràulic del riu, les bones comunicacions (ferrocarril) i la mà d'obra barata i més controlada.

ON SOM?

Ens trobem a Borgonyà, la colònia tèxtil més important i ben conservada del riu Ter, que és d'origen escocès. Actualment pertany al municipi de Sant Vicenç de Torelló.

QUINS SERVEIS?

Borgonyà disposava d'una gran quantitat de serveis per a les persones que hi treballaven: habitatge, atenció sanitària (metge i farmàcia), escola bressol (*casa cuna*), escola (per a nenes i per a nens), teatre, cinema, camp de futbol, església, bombers, economat...

SERVEIS DE LA COLÒNIA

EL CONSULTORI MÈDIC

Un dels serveis principals a l'hora de tenir cura dels aspectes socials dels treballadors va ser el sanitari. Gairebé amb el naixement de la fàbrica es va oferir la possibilitat a tots els treballadors i treballadores, i també als familiars, de rebre assistència mèdica. Des de 1920 Borgonyà tenia un metge vivint a la colònia que també gestionava la farmàcia.

JARDINS

Fabra i Coats tenia la voluntat de crear una ciutat jardí a Borgonyà. No només van construir la fàbrica i els habitatges, sinó que van dotar tota la colònia de jardins. Durant molts anys va haver-hi una brigada de 8 jardiniers a temps complet.

BOMBERS

La protecció i la seguretat eren temes primordials per a l'empresa. Des de 1909 Borgonyà tenia una brigada de bombers. Aquest era un servei excepcional en relació amb la resta de colònies.

L'ECONOMAT

L'economat era l'antiga botiga del poble, propietat de l'empresari, on els obrers podien comprar tot el que necessitaven per a la vida quotidiana. Disposava de forn de pa, carnisseria, escorxador, barberia, estanc, telèfon públic... i tots els productes de primera necessitat a un preu més econòmic.

ELS HABITATGES

Els habitatges marcaven la jerarquia de les persones que treballaven a la fàbrica. Depenent del càrrec, es disposava d'un sou més o menys elevat i d'una casa més o menys gran.

Els habitatges obrers feien aproximadament 80m². Als carrers antics, hi trobem habitatges que responen clarament a

l'ideal de casa britànica: planta baixa en filera amb façanes orientades a l'est i a l'oest, amb un pati al darrere, on hi havia una cambra per a la comuna. Durant els anys 70 hi van arribar a viure aproximadament 850 persones. Actualment hi viuen més o menys 500 persones.

L'ESCOLA

L'empresa també tenia control directe sobre l'ensenyament. L'educació que s'impartia a la colònia era majoritàriament religiosa. L'escola es dividia entre nois i noies. En el cas dels nois, les classes eren impartides per un professor titulat que tenia, com a adjunt, el capellà. De l'escola de nenes se n'ocupaven les Germanes Dominiques.

TEATRE CASINO

Inaugurat l'any 1924, el local popularment conegut com "el casino" aglutinava el teatre, el cinema i el cafè. En aquest espai s'hi continuen desenvolupant bona part de les activitats culturals i recreatives de la colònia.

LA CASA CUNA

L'any 1927 l'empresa va decidir construir una escola bressol per als fills de les treballadores, amb preferència per als que residien a la mateixa colònia. Els infants hi ingressaven un cop la mare es reincorporava a la feina, i eren donats de baixa als tres anys.

L'ESGLÉSIA

La religió era un element central de la quotidianitat i podia marcar el desenvolupament d'una colònia. A finals del segle XIX a Borgonyà hi havia dues comunitats religioses, degut a l'origen dels seus propietaris: una protestant i una altra catòlica.

ZONA ESPORTIVA

El futbol, originari de Gran Bretanya, es va introduir a Catalunya a través d'empreses estrangeres com, per exemple, Coats. Borgonyà va ser un dels primers indrets on es va jugar a futbol a Catalunya. En aquesta zona esportiva, durant uns anys, també hi havia pistes de tennis.

QÜESTIONARI

1: Quines creus que són les motivacions dels fabricants per crear una colònia tèxtil?

.....

.....

.....

2. Quines creus que són les motivacions dels treballadors i treballadores per viure i treballar en una colònia?

.....

.....

.....

3. Actualment gairebé no queden fàbriques tèxtils al Ter. A què creus que és degut?

.....

.....

.....

4. En una colònia hi havia molt control de l'empresa sobre les persones que hi treballaven. Consideres que avui en dia estem controlats?

.....

.....

.....

5. Existia una diferència de salari entre homes i dones. A què consideres que és degut? Penses que encara passa?

.....

.....

.....

1 - FÀBRICA

2 - CASA ADMINISTRADOR

3 - TURBINA I NETEJA-REIXES

4 - ESCOLA BRESSOL

5 - CALDERES

6 - ESGLÉSIA

7 - XEMENEIA

8 - C. ENCARREGATS

9 - CONSULTORI MÈDIC

10 - ECONOMAT

11 - CAMP DE FUTBOL

12 - TEATRE

13 - CARRERS

14 - CANAL

**MUSEU
DEL TER**

MUSEU DE LA CIÈNCIA
I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

**Ajuntament
de Manlleu**

#museudelter

#MANLLEU

Museu del Ter
Passeig del Ter, 2
08560 - Manlleu
938515176
info@museudelter.cat
www.museudelter.cat

